

V České republice vznikají první Centra pro rodinné pečující. Městům a obcím mohou ušetřit finanční prostředky a rodinám usnadnit orientaci v nabídce sociálních a zdravotních služeb

Jana Tihan Wojtoňová

Probíhající profesionalizace sociálního i zdravotního sektoru, realizovaný výzkum i vývoj s sebou nese i problémy, na něž je potřeba reagovat v systému sociální i zdravotní péče. Prodlužování délky života a nárůst počtu osob starších 80 let má za důsledek, že současné kapacity ústavní péče nejsou schopny adekvátně v čase a místě flexibilně reagovat. Dalším významným problémem je opomíjení potřeb rodinných pečujících. Tuto skutečnost potvrzuje i přehled vyplácených příspěvků na péči (PnP). V roce 2016 bylo vyplaceno celkem 349,7 tis. příspěvků na péči, z toho 252,3 tis. příjemců PnP nemělo uvedeného registrovaného poskytovatele sociálních služeb, pouze 28 % příjemců PnP využívá registrovanou sociální službu. Rodina zabezpečuje péči až v 72 % případů.¹

Právě Česká asociace pečovatelské služby ve spojení s významnými partnery realizuje projekt „**Systém sociálně-zdravotní péče o osoby 50+ s využitím inovativního komunitního modelu**“, kterým reaguje na současnou situaci rodin pečujících o své blízké.

Ze stávajícího systému služeb získává pečující rodina jen dílčí poznatky, které neřeší všechny aspekty jejich problému, který má mnohdy multikauzální příčiny (současně změny zdravotního stavu pečované osoby i nepříznivou sociální situaci celé rodiny). Sociální a zdravotní služby jsou poskytovány nezávisle, neexistuje propojení sociální a zdravotní péče na celostátní, ani na místní úrovni. V momentu, kdy chce rodina zabezpečit trvalou péči o nemocného rodinného příslušníka, musí se sama zorientovat v nabídce služeb. Rodinný pečující je zahlcen řadou informací od jednotlivých poskytovatelů sociální i zdravotní péče. Často si neví rady, jak vhodně celou péči organizovat, usměrňovat, a přitom si zachovat dostatek fyzických i duševních sil.

Chybí zde tzv. Poradce pro rodinné pečující, který by ukázal cestu, jak o člena rodiny správně pečovat. Případně pomohl rychle najít řešení a umožnil jim propojit laickou domácí péči s oficiálně poskytovanou registrovanými poskytovateli sociálních i zdravotních služeb.

Výstupem projektu je ověření činnosti zcela nové a unikátní služby, a to Centra pro rodinné pečující.

Centra pro rodinné pečující

Aktivity Centra budou sestaveny na základě výsledků dotazníkového šetření, které pomůže zmonitorovat aktuální situaci v rodinách a lépe sestavit konkrétní služby pro rodinné pečující. **První dvě Centra již zahájila svou činnost v Havířově a Uherském Brodě. Finanční prostředky na jejich vybudování v celkové výši 9 629 605 Kč jsou čerpány z Operačního programu Zaměstnanost (OPZ) Evropské**

ho sociálního fondu (ESF) a státního rozpočtu (SR).

Snahou je udržet pečované osoby v jejich domácím prostředí a propojit péči rodiny s formální péčí sociálního a zdravotního sektoru za účelem nejefektivnějšího řešení situace, což v důsledku samém vytváří nižší finanční náklady, než u klientů v zařízeních pobytových služeb. A současně vytváří vysokou míru efektivity tím, že směřuje a využívá prostředky pro skutečné potřeby klienta pojmenované zejména v rámci konání případových konferencí, čímž zamezuje překrývání služeb z různých zdrojů u jednoho řešeného případu.

Služby Centra pro rodinné pečující nabízí:

- poradenský servis;
- vzdělávací kurzy, díky nimž rodiny získají teoretické i praktické znalosti pro řešení jejich problému. Lektory kurzů budou odborníci s dlouholetou praxí, celkem proběhne 54 vzdělávacích kurzů, jejichž součástí bude také e-learning;
- poskytnutí podpory pro zvládnutí náročných životních situací;
- sdílení zkušeností či starostí s jinými rodinnými pečujícími prostřednictvím svépomocných skupin pod vedením psychologa.

Doprovodné aktivity projektu spočívají ve vytvoření podpůrných mechanismů v podobě Metodiky práce a Studie úspor, které se mohou plošně uplatnit v rámci celé České republiky:

- „**Metodika aplikace sociálně zdravotní péče realizované prostřednictvím Centra**“, pro organizace poskytující sociální služby a pro zástupce obcí (specifikace vymezení nástrojů, metod a technik pomoci včetně modelů fungování Centra);
- „**Studie úspor sociálně zdravotní péče založené na komunitním modelu Centra**“,

která je určená především pro zástupce obcí (představitelů místních samospráv, manažery v oblasti sociálního plánování) spočívá ve vytvoření nástroje pro udržitelné financování sociálně zdravotní péče na úrovni územních celků.

V závěru projektu budou pořádány konzultační workshopy ve vybraných krajích. Smyslem je podrobit výstupy metodiky připomínkování odborných zástupců dotčených stakeholderů projektu na širších odborných fórech. Otevřená platforma diskusních workshopů pomůže k další konkretizaci, zpřesnění, nebo úpravě výstupů z realizace projektu. Na ně navážou odborné workshopy, které proběhnou ve 13 krajích, jejichž cílem bude představení výstupů projektu včetně představení základních kazuistik. Aktivita bude dále věnována proškolení zástupců obcí a poskytovatelů sociálních služeb v aplikaci finální Metodiky Centra a seznámení s konkrétními ekonomickými dopady při zřízení této služby.

Finanční úspora pro města a obce

Zřízením Center pro rodinné pečující, v nichž budou k dispozici vyškolení Poradci pro rodinné pečující, mohou městům a obcím ušetřit finanční prostředky z rozpočtu na sociální a zdravotní péči. V roce 2016 bylo v pobytových zařízeních pro seniory 55 031 lidí, přičemž náklad na jedno obsazené lůžko činí průměrně 26 810 Kč měsíčně. Jedním z hlavních cílů Center je poskytnout maximální péči lidem v rodinném prostředí, v důsledku čehož dojde ke snížení finanční zátěže na rozpočty měst a obcí.

¹ Zdroj: IS o příspěvku na péči MPSV

Partneři projektu:

Výzkumný ústav práce a sociálních věcí - VÚPSV, v. v. i.

Sociální služby města Havířova
Město Uherský Brod